Region Stockholm

4

Inriktning för Region Stockholms arbete för minskad antibiotikaresistens under 2020-2021

VKN 2020-0129

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Kunskapsutveckling.
Magnus Thyberg

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-09-03

VKN 2020-0129

Vårdens
kunskapsstyrningsnämnd

Inriktning för Region Stockholms arbete för minskad antibiotikaresistens under 2020-2021

Ärendebeskrivning
Strama Stockholm har sedan 2009 arbetat med att metodiskt informera medborgare och vårdprofessioner inom regionen för en klok antibiotikaanvändning. Nu föreslås en inriktning för det närmaste året.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande

Förslag till beslut
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd beslutar följande:

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd fastställer Strama Stockholms inriktning för 2020–2021.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Uthämtade antibiotikarecept till invånare i Region Stockholm har minskat sakta men säkert de senaste 10 åren. Mellan 2009 och 2019 ses en minskning på drygt 30 % vad gäller uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och år. Framförallt har uthämtade recept på luftvägsantibiotika minskat. Särskilt stor, 47%, har minskningen varit hos små barn.
Länge var antibiotikaförbrukningen i Region Stockholm högst i hela landet, men 2017 skedde ett trendbrott och våra invånare får inte längre mest antibiotika per person. I data för 2019 återfanns Region Stockholm först på femte plats bland regionerna när det gäller uthämtade antibiotikarecept per person. Under 2019 hämtade invånare i Region Stockholm ut 295 antibiotikarecept per 1000 invånare och år och vi var därmed ganska nära snittet för hela landet som var 285 antibiotikarecept per person. Siffran 295 Nför 2019 kan jämföras med 433 uthämtade antibiotikarecept per 1000

invånare och år, som gällde för 2009, vilket var det år då Strama Stockholm bildades och började sitt arbete. Mer än 20 000 recept per år har sedan dess besparats Stockholms invånare.
Det nationella patientsäkerhetsmålet är fortfarande 250 uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och år och dit är det fortfarande en bit kvar.

I januari och februari 2020 fortsatte minskningen av uthämtade antibiotikarecept i måttlig takt för att sedan ytterligare minska efter utbrottet av covid-19-pandemin. Särskilt under april och maj 2020 sågs stora minskningar i antalet uthämtade antibiotikarecept. Jämfört med samma månader 2019 sågs minskningar på 30–35% och minskningen var särskilt stor hos små barn. Orsakerna bakom denna kraftiga minskning får analyseras närmare längre fram. Vid utgången av maj 2020 låg nivån på uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och 12-månadersperiod på 273 recept och det innebär alltså en minskning med 7,5 % sedan årsskiftet. Återstår att se om denna minskning kommer att bestå efter pandemin.

I slutenvården har antibiotikaförbrukningen mätt som antal dygnsdoser varit relativt konstant de senaste åren. En ökande användning av antibiotika med bredare spektrum som cefotaxim, piperacillin-tazobaktam och karbapenemer behöver bevakas, liksom resistensutvecklingen för dessa antibiotika. Glädjande är dock att man inom slutenvården de senaste åren sett en svag ökning av bensylpenicillin, som är ett smalspektrum-antibiotikum för intravenöst bruk, och att detta används när detta är möjligt. Införandet av Infektionsverktyget i slutenvården kommer att förbättra uppföljningen av antibiotika kopplat till ordinationsorsak. Karolinska Universitetssjukhuset införde Infektionsverktyget på bred front så sent som i december 2019.
Under mars 2020 ökade rekvisitionsförsäljningen av antibiotika kraftigt sannolikt beroende på viss lageruppbyggnad i slutenvården. I april och maj 2020 sjönk försäljningen av antibiotika på rekvisition tillbaka till mer normala nivåer. Vissa antibiotika, som till exempel cefotaxim, ökade så pass kraftigt i samband med pandemin att en bristsituation hotade under sommaren 2020.

Inriktning och planering framåt

Det är viktigt att behandlingsrekommendationerna följs och att antibiotika bara används när det gör verklig nytta för patienten och inte i onödan.

Medveten allmänhet om smart antibiotikaanvändning
Gentemot allmänheten kommer det att satsas på ytterligare kampanjer i olika former under 2020 för att förmedla ökad insikt och förståelse av problemet med antibiotikaresistens.

Smart antibiotikaanvändning även i slutenvård
Regionens slutenvård kommer att stödjas i förbättrade rutiner för det Antibiotikasmarta Teamet. Det innebär en extra satsning också gentemot sjuksköterskor och ett speciellt framtaget kort som används vid patientronder, för att underlätta dialogen i teamet. Dessutom ett utökat antal uppföljningar på utvalda kliniker med återkoppling av antibiotikaanvändning med data ur Infektionsverktyget som underlag. En utökning av antalet antibiotikaronder på slutenvården i regionen planeras. Detta kommer ske i samverkan med Stramas slutenvårdsgrupp och lokala Stramagrupper inom slutenvård. I samband med att nationella kvalitetsindikatorer för antibiotikaanvändning i slutenvården lanseras, kommer en satsning på uppföljning och återkoppling av dessa att ske. I detta är samarbetet med regionala programområdet infektion centralt.

Fortsatt arbete för smart antibiotikaförskrivning i öppen vård
Strama Stockholm planerar att öka kapaciteteten för besöken på husläkarmottagningarna och fortsätta arbetet med kvalitetsdialoger samt starta flera mindre projekt för att ytterligare stödja vissa områden med hög förskrivning och de enheter som hittills haft få besök. Dessutom fortsätter satsningen på självdeklarationerna där Strama Stockholm och avtalshandläggare inom avdelningen för Närsjukvård samarbetar.

Arbetet med att följa data i GUPS för infektionsbehandling ska fortsätta och utvecklas i enlighet med regionala och nationella indikatorer.

Fortsatt utveckling av PrimärvårdsKvalitet för primärvården är prioriterat, med syfte att stärka respektive vårdgivares egna kvalitetsarbetet i linje med best practice för infektionsbehandling. Särskilda satsningar för de husläkarmottagningar som inte är synliga i PrimärvårdsKvalitet och som inte haft besök av Strama Stockholm de senaste åren och/eller är högförskrivande enheter kommer att genomföras för att ytterligare öka kunskapen om den egna förskrivningen.

Under hösten 2020 genomförs ett virtuellt höstmöte för Smittskydds-/Stramaansvariga och ett seminarium om Hygien och smitta för förskolepersonal i regionen.

Under 2021 planeras ytterligare kvalitetsdialoger för regionens tandläkare i samverkan mellan Stockholms tandvårdsgrupp och nationella Stramagruppen för tandvård.

Nationell samverkan för långsiktigt arbete
Under verksamhetsåren 2020/ 2021 och framåt, ingår Region Stockholm/Strama Stockholm som en av tre pilotregioner i Folkhälso-myndighetens projekt ”Ett antibiotikasmart® Sverige”. Projektet är Vinnovafinansierat och löper under fem år och förutom Folkhälso-myndigheten ingår också Sveriges Kommuner och Regioner, RISE och Nationella Strama som samarbetspartners i projektet. Inom ramen för detta projekt planeras en segmenterad målgruppsanalys i flera steg där Strama Stockholm ansvarar för projektet och bidrar med förstärkta ekonomiska resurser. För detta projekt finns också en styrgrupp och projektgrupp där övriga samarbetspartners är representerade. Under hösten kommer en expertgrupp rekryteras för att regelbundet ges möjlighet att följa och ge synpunkter på delresultaten.

Strama Stockholm ska vara aktiv i Nationella Strama vilket kommer resultera i ett flertal workshops, nationellt indikatorarbete och anordnande av ett nationellt seminarium om antibiotikans roll i palliativ vård under 2021.

Användning av digitala verktyg för att sprida kunskap om smart antibiotikaanvändning

Senaste året har Strama Stockholm färdigställt den fjärde webbutbildningen i samverkan med Vårdhygien i flera regioner. Den heter VRI-smart och tar upp konkreta patient- och strukturfall och syftet är att förmedla kunskap om vårdrelaterade infektioner och hur dessa kan förebyggas. Lansering av denna webbutbildning har pausats på grund av pandemin och lansering planeras till hösten 2020.

Under hösten 2020 startas ett projekt med att ta fram ytterligare en webbutbildning som ska handla om vår normalflora, det vill säga mikrobiota. Denna webbutbildning kommer att rikta sig både till allmänheten och sjukvården där syftet är att besvara de vanligaste frågorna kring mikrobiota och att åskådliggöra detta på ett pedagogiskt och tilltalande sätt.

Samtliga ovanstående insatser och satsningar beräknas tillsammans leda till att åstadkomma ett bibehållet kunskapsläge samt fortsatt minskning av antibiotikaförskrivning och resistensutveckling.

Ekonomiska konsekvenser
Förslagen ryms inom den förvaltningsbudget som tilldelats de senaste åren.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Förslagen förväntas få positiva effekter på patientsäkerheten eftersom minskad antibiotikaresistens ger större möjlighet att behandla patienter på ett säkert sätt.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslagen beräknas ha positiv effekt på jämlik och jämställd vård då vårdgivare och medborgare kommer få mer kunskap för att kunna agera på ojämlikhet.

Miljökonsekvenser
Förslaget väntas få positiva effekter på miljö.

Administrativa konsekvenser
Det finns aktiviteter inom detta förslag som ökar administration. Dock finns god evidens för att dessa aktiviteter är effektiva för att skapa förändrade beteenden vilket är viktigt för att kunna minska onödig användning av antibiotika.

Magnus Thyberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Klicka här för att fylla i vilka beslutet ska skickas till

Godkänd av Magnus Thyberg, 2020-09-03